

UNIVERSAL  
LIBRARY

OU\_228217

UNIVERSAL  
LIBRARY











إِنَّا جَاءَنَّا نَصْرَ اللَّهِ وَالْفَتْحِ

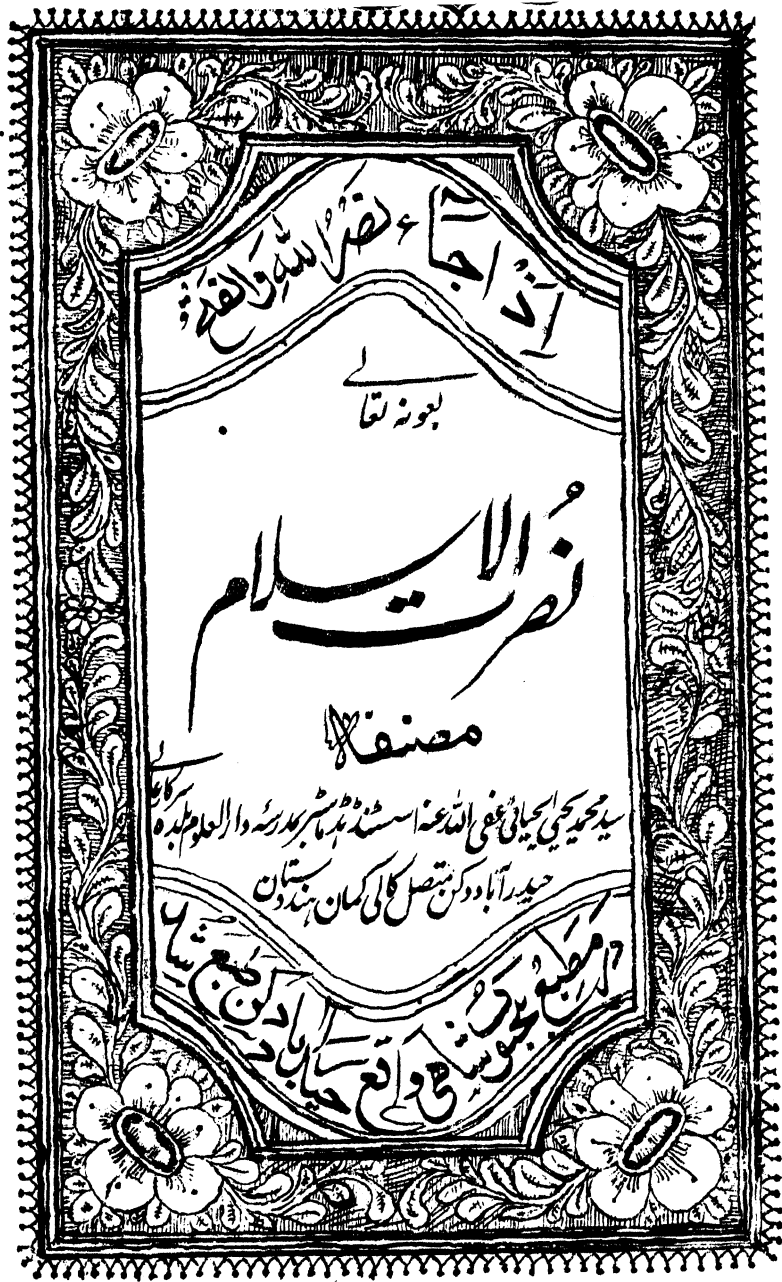
بِعُونِهِ نَلْقَا

نُصْرَ الْإِسْلَامِ

مصنفه

سید محمد یحییٰ سجستانی نفعی اللہ عنہ اسسندہ ہند ماہر مدبر رسد والعلوم علیہ  
حیدرآباد وکن متصل کالی گمان ہندوستان

مطبوعہ درباری وراج حیدرآباد





# صورت اقبال رحیمین

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا

بملاحظه

قدس مقدس ہنشاہ گہر گہری پناہ ایجا حضور پور فریقہ رحمت مبارک شکتی قوی قدر سند زکوة و انوار  
 سراسر تہذیب ملک مرتبت خداوند نعت محمد صبر جناب ابوالعالی شجاع العاجا سلطان السلاطین انوار  
 محب الفقراء الغرماؤ المسکین المحجبلج والعلما والصالحین الصیاد الملک الدین خلیفہ روزگار امیر المؤمنین  
 امام المسلمین السلمات ذابا بر کافر سیات تحت آیاب فرید الدردان محمد الزمان سعید النشان عالم البرین  
 و المجرین خادم الحرمین الشریفین پادشاہ ذوی الاقدار شہنشاہ والا افتخار عالی تبار سرکار  
 عظمت مدار ذوی الاحترام عالی مقام گرامی احتشام سالار عرب و مہم سردار بدر جہاد بدر بچہ تہ  
 آفتاب عالمات بر خزل شیخ و شایب جناب مستطاب علی القاب گرامی نصاب والاضطاب  
 نجستہ تاب گردون قباب شریا جناب عالی جناب سلطان العظم خاقان المعظم جناب

سُلْطَانُ ابْنِ سُلْطَانِ غَازِي عَبْدِ الْحَمِيدِ خان  
 تَاكِي اصْلَحُ اللهُ شَاكِلًا خَلَقَ اللهُ مَلِكًا

نزد الله حتمته طال الله شوکتہ ید الله عظمة ید الله  
 > م الله صولته مدام الله اقباله دوام الله سلطنته  
 ولا يزال شمسه اقبال الى انهما الدنيا



## حَمْد

که جز ذاتِ او نیست کس را  
 مگر مالکِ دوسرا گویمت  
 زبردست و هر زیر دست  
 خدا یا همه شادمانی زتست  
 فَانْتَ عَلَيْهِ ذَاتِ الصُّدُكَا  
 تو هستی علی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیدِ  
 خداوند و قیوم و حتی و صمد  
 زمین را سرآبِ بخشیده جا  
 فلکِ پر فیاضِ زمه و آفتاب

بام خداوند ارض و سما  
 خدایا چه حمد و ثنا گویمت  
 بیک امیرالاولیت آفرید  
 خدایا همه کامرانی زتست  
 همه راز دل بر تو ظاهر نمود  
 سَمِیعٌ عَلَيْهِ بَصِیرٌ خَبِیرٌ  
 خداوند بے والد و بے ولد  
 بغیر استخوان چرخ کرده پیا  
 زمین پر بهار راست از باد و آب

هُوَ اللَّهُ كَانَ عَلَيْهِ خَيْرٌ

هُوَ اللَّهُ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا

## نعت

احد شاه و احمد دارالمہام  
مؤکل سہمہ قوم عالم و کیل  
تازع پے جاندا دارم  
بدار القضا ئی جہاں پیش گشت  
بزرگان دین میر مجلس شدند  
بدینگونہ فرماں نوشتند شاہ  
سرا زجیب پر سہیزگاری برآر  
خدا پادشاہ و محمد و زبیر  
پے بندہ خاص محبوب شد  
بیان خط و خال سر و کتہم

ز قانون قرآن بشد نظام  
نمائند با ہم ثبوت و دلیل  
کہ ہر قوم را بود دعوی بہم  
ہمہ روبرو شاہ و دیرو گشت  
ز اسراف زرد و افسوس شدند  
کہ اسی خوش نهادان والا گشت  
کہ جنت بود جامی پر سہیزگار  
چہاں سب عدیل و جنین منظر  
پے طالب خویش مطلوب شد  
قلم را تر از مشک و عنبر کتہم

شود تازه از سب خطش بگاہ  
 تشابه بینی گرا ز فکر و غور  
 همه چیز موجود در دلر با است  
 جهان کهن و جهان نہیں  
 جنوب است پانمال است فرق  
 بیک سمت تاتار و چین ختن  
 بگویم ره فرسوق را جو بار  
 ره فرق گوراه طلعت شود  
 چو از غور و در دل نمائی خیال  
 سر عرش چو شد ز نقش شمیم  
 چنان حلقه زلف شد حلقه تند  
 اگر بر رخ نقش جدی بد  
 ازاں جسم امید سایه مدار

علم  
از دکان

علم  
از ریا  
علم

علم  
تقلید

علم  
چو چک  
مخفی بود  
جایز است

درد و دل غخال رخ او بماه  
 گه ای تسلسل نیاید بدور  
 بهر علم و فن برترین از سما است  
 بگردمی اگر می نیابی چنین  
 یسار است غربت بهمین است  
 بیک سمت ظلمات شام بمن  
 خط استوایا که نصف النهار  
 مگر راه یگرد و زرد شب بود  
 بیالی که اله بحب الجمال  
 رقم شد لقرآن الف لام میم  
 که با شد بر انگشته بند بند  
 کو اکی پی سجده اش خم شد  
 شود جسم نوری کجا سایه دار

<p>بمترگان اشاره کند موبوم          پئے عاشقان پسر اطر قدیم          سفیر ختن یا که تبت شوم          درخشاں شوم ذره کز آفتاب          بدامم ووزلفت شدم مبتلا          که دادم دل خود بزلف و تبا          کنونم مگو جانمن باش باش          فریسم توئی و توئی دلربا          تو دانی حساب کم و بیش را</p>	<p>خط متحنی شد چو ابروی او          خط فرق چاناں خط مستقیم          اگر زین ره مستقیمش روم          چو نور جمالش به بینیم نجواب          مرا قتل کردی ز ناز و ادا          کجائی کجائی کجائی کجا          ولم از فراق شد پاش پاش          نذارم غرض هیچ از آسب با          سپردم بتو مایه خویش را</p>
---	---

تعریف سخن

<p>نه هر کس سزای سخن گفتن است          کند پر زه پر زه زبان پنهان</p>	<p>سخن گفتن و بوجاه سفتن است          نمایم اگر وصف رنگ سخن</p>
---	---

نصیر  
بنیان  
عقل  
عقل  
عقل

من این پیش آدم اگر بودی  
کنون گردو عالم سخنور شود  
شکستم قلم را چو آمد خیال  
بریں ہم نگارم بخوان ای عزیز  
سخن گشت مہماں بہ بیت شکم  
چو در لہجہ فکر سبّاح شد  
بہ اورنگ مقول سخن پادشاہ  
چراغ سخن را چو افروختم  
چو روشن نمودم چراغ سخن  
نصیر سخن چوں عنان تاختم  
زبان گشت بلبل بکنج دهن  
دل خلاق را پس بچشمک زد  
برای سخن چو دهن ساخته

زبان را بدسخن سودمی  
ہماں کہنہ مضمون بلبل شود  
کہ پیش سخنور کہم قیل و قال  
اگر بہرہ داری ز عقل و تمیز  
و لہ مغز او شد خوراکت قلم  
براہ گلو باز سیاح شد  
کشستہ باعزاز و نمکین و جاہ  
زبان را چو پروانہ برسوختم  
ز انبویہ مضمون بشد انجن  
بسے مرغ مضمون بہت سیام  
چو بلبل شود و چمن لغز زن  
زبان میکند از حسام سخن  
ادمن شاہراہ سخن ساخته

در اندم که از لب سخن میرسد  
 بخش زبان شد سخن شہسوار  
 سخن مشہر در جہاں میشود  
 در نینم سخن را چو آمد شباب  
 ہر آن کس ندارد سخن در دہن  
 چو میجوی کسے گر سخنور شود

ز دیوار دندان بروں مجہد  
 نباشد مگر بزبان پیچ بار  
 گہے پیر و گاہے جوان میشود  
 از اگشت تحریر من لاجواب  
 بود نام او فردک کم سخن  
 بہ تکلیں شریاد اختر شود

در کتاب  
 درایت

# مَلِكْ مَبْرُكْ

دعا و ثنا بتاج اعلیٰ سلطان المعظم خاقان المنجب سلطان ابن سلطان  
 عبدالحمید خان ثانی عمر و الی عرب و عجم و صا و الی و مکرر خلد علیہ

پے بیج سلطان عبدالحمید  
 شعلے ذکار اقم ساختن  
 ولے نخل دنیا چو خامہ شود

قلم را گرفتیم بجزم سعید  
 بقسطاس زریں رقم ساختن  
 ہمہ بحر و دریا چو آمہ شود

زمیں و فلک ہر دو نامہ شود  
 مضمایں ز گردوں بیاروں ملک  
 زبانِ قلم مثل شانہ شود  
 نہ افشان شود جہدِ اوصاف  
 شنای شہنشہ نگر و دستام  
 توئی آفتاب و توئی ماہتاب  
 چنان عقل داری کہ بقر اطرار  
 تو استاد در علم حکمت چنان  
 وجہ و شیخ و جسارت ماب  
 دلیر و جوانمرد و فرخندہ خو  
 جوان بخت لیکن بدبیر پیر  
 گرامی بہ اصل حجبستہ نژاد  
 اگر بیند از قہر افلاک را

زبانِ خلائق دما مہ شود  
 کہ اور انکار دد میر فلک  
 چہئے ہر زبان صد دما مہ شود  
 زبانِ قلم گر کتد موبو  
 چنانست سلطان ذی اقتدار  
 توئی کوکب و انجم و آفتاب  
 کنی تربیت نیز سقر اطرار  
 سبق از تو گیرند یونانیان  
 سخن و قوی و شجاعت ماب  
 سراپا لیاقت سر اسرنگو  
 بہ اوصاف فرخندہ بینظیر  
 پدر بر پدر شاہ فرخ نہاد  
 شود پارہ پارہ ز گردوں قبا

بگیرد اگر تیغ محشر کند  
 بقهر و غضب آتش افروختن  
 بوقت غضب مثل شیر تریان  
 کماں است قوس قزح بهر او  
 چو هر جهان یاب تابنده رو  
 خوش مثل آذر کند التماس  
 توئی خمیده و شه پاران طبا  
 اگر خاک آمیز گردد و طناب  
 شود خمیده بے ستون در جهان  
 که گویم فلک رتبه گرو و نین  
 خداوند دولت خداوند زور  
 فضیلت تراداد پروردگار  
 چو هر دانه بسجده دارد شمار

قیامت کند حشر اکبر کند  
 علامت بود کفر را سوختن  
 به پیکار دشمن چو پیل و ماں  
 بشد برق ناوک کله قهر او  
 چو ناموس غلشن اکبر کند گفتگ  
 همه شهر باران بر او شعاع  
 شعاعند شانان و تو آفتاب  
 نخواهد شد این خمیده هرگز خراب  
 جواب فلک گنبد آسمان  
 عطار و رفعم هم شریا جناب  
 خداوند مار و خداوند مور  
 که هستی در تاج هر شه پاران  
 امام است بیرون مگر از قطار

حضرت جبرئیل علیه السلام  
 مع  
 در کتاب

<p>         به تخت سلیمان علیه السلام          ملک خسرو شاه کشور کاشا          منوچهر و کینخسرو صف شکن          جهانگیر و سردار و سرکار ما          شهنشاه گیتی و سالار ما          شه حکمران داور داوران          خردمند و ذی علم و دانش بزرگو          عقیل و شکیل و ذکی ذہین          سزاوار تاج و کلاه و کمر          لبصدا حشمت و جاه و عز و جلال          سزاوار اوزنگ و تخت و قار          ایام سخن جو دور و مرصفت          ایام نبع و صف لطف و سخا       </p>	<p>         اما ما ترا داد ایزد مقام          شهنشاه و سلطان و فرمانرو          فریدون زماں کیقباد و زین          خداوند و آقا جهاندار ما          خداوند خیرار و گزار ما          شه مومنین سرور سرداران          فلک مرتبت شاه و الاشکوه          فریسن و فہیم و قطین و مطین          سزاوار اکلیل و دیہیم زر          خوش اخلاق و خوشنویختہ خصا          لبصدا شان شوکت لبصدا افتخار          ایام صدر خلق کنتر صفت          ایام نبع و صف جو و عطا       </p>
---	---

سزاوار فرمان و فرماندهی	غرض بر تو زیبا است شایسته‌ی
ترانصرت و فتح مقرون بوداؤ	دل دشمنان تو مخزون بوداؤ

## بناوی یونان

چو در عنصر شاه یونان بلاد	بعمر جهل سا که رخنه فتاد
شده ناگهان حمله آور ب روم	نقهمید انجام این بوم شوم
شده توپ و بندوق چون طیب	شد از دو دواور و ز تاریک شب
و خان بنا و لبق ابر سیاه	بر روی زمین بود شام و پگاه
بهر کیف نوبت بانجا رسید	که آگاه شد شاه عبدالحمید

## نظم

محض بیدر چه مجبوری اجرائی حکم جناب علیت سلطان العظم بادهم پاشا برائی  
جنگ همراه شاه جارج والی یونان

گرفته بدنای سرانگشت را	نشسته بر او رنگ فرما شو
به یونان گل دیگر اکنون شکفت	بعد علم و اعزاز سلطان محفت
چه خواهد شد انجام این کار زار	نمیدانند این طفل آغا کار
بزن گردش گرفتند سخن	بروز و فهایش او را بکن
پای خنک یونانیان اودوید	چو این حکم سلطان به ادهم <sup>سید</sup>
سوار سر پشت رهوار شد	مسلم کمر بسته تیار شد
سواری برو تیغ اسلام زن	سمند سنجیر شد گامزن
کند ارض را طوطی چو برق نظر	چنان گرشو باد پاتیز تر
کند چاک پیر این هر دیار	اگر لفظ مان را بگوید سوار
که پایش فدا بر سر آسمان	هنوز آشنای نباشد زنان
بدست دعا گفت آباد باد	الف گشت تو سن پس آواز داد
حسام و طینچه چه سیف و تبر	همه اسلحه آهنی در کمر
رودش خور برگش به تحت التراب	کفش گر بطوبی زند تیغ را

سلاح  
نزد سواران

بدست مبارک بلالی نشان  
 رساله رساله یمن و یسار  
 جوانمرد شیر افکن و پیلدن  
 قوی جسته و حمله آور چو شیر  
 بهادر دلاور طحیم و شحیم  
 چو رستم بهادر دلیر و جرمی  
 دلیر و جوانمرد پیل و ماں  
 بجنگ آوری چاق و چالاک  
 سوارانِ رومی و ترکانِ چین  
 به اشهب یک به ابلق سوار  
 آهز بر و ماں بود غراں سپاه  
 به افواج نقاره و طببل و چنگ  
 بعد نشان و شوکت بعد افتخار

علم نیزه و تیر و پیکانِ شان  
 پیاده پیاده قطار و قطار  
 زره پوش و جنگ آور و صف شکن  
 به تن زورمند و بازو دلیر  
 قوی ایکیل و پهلوانِ جسم  
 عدد از کندش نگشته بری  
 نه پیل و ماں بلکه شیرِ ثریاں  
 پے کشتن جسم پیاک و چست  
 فروغ رخِ شان چو ماهِ مبین  
 چو سده سکندر همه استوار  
 جوان هر یک از جان و دل کنده خوار  
 همیا همه ساز و سامانِ جنگ  
 بعد زیب و زینت بعد نایاق

علم  
 نشان  
 سلطان  
 علم





مَقُولُ المصنف

چنان بادشاهِ نزرگ و سترگ خوشتاند گردانِ لشکرشکن	که روشد از بنیتش شیر و گرگ خوشتاشیر مردانِ شمشیرین
به ادهم بگویم صد مرحبا شده جانِ بحق حَاقِظِ ذی فیل	هزاران هزار آفرینِ حَبْتِنا بخوان اِنَّا لِلّٰهِ تَارِاجِعُونَ

نام پسران ابراهیم  
۲۰  
ع  
نام پسران ابراهیم  
۲۰  
ع  
نام پسران ابراهیم

آماده بکار شدن عثمان پاشا به امجد سلطان المعظم خلد الله ملكه	که روسوی یونان خرامان برنت شده در نیستان درشت نهاد
به عثمان پاشا چو فرما برنت چو بنید این حکم یونانیان	بکهار و صحرا وطن ساختند چنین گوهرند در سلک سفت
چو یونانیان ملک خود باختند سپهبد درآمد به افول ج گفت	نباید کنوں تیغ بر آن زون جهان را بر بخشش بر آوازه دار
که اے نامدارانِ لشکرشکن دل عالمی از کرم تازه دار	شکن شد میانِ شکم چه بسیار
چو یونانیان را بزجوع گراں	

بیشک چرخین گفت ادم <sup>سپستان</sup>  
 سخاوت بود کار صاجد لال  
 ز یونان هر آنک که سازد فرار  
 رحم کرم لطف وجود و عطا  
 تو اضع زیادت کند جباه را

بیشک سید بادعی نان و آب  
 سخاوت بود پیشه مقبلان  
 تو اضع بدارید زو برقرار  
 تو اضع مدار البصدق و صفا  
 که از مهر پر تو بود ماه را

سپستان  
 زبان

سخن گفتن سپستان پرایا بیشک خوشن و با مختاطب <sup>سپستان</sup> ادم <sup>سپستان</sup>

بیشک چرخین گفت اسپ <sup>سپستان</sup>  
 زبان است خیاط ورشته سخن  
 زبان زین سبب گوهر افشان شده  
 شما طرز سوزن بیاموختند  
 بهر گام افتند در چاه غم  
 بپس چاه کن چاه و پیش است

که مجبور شتیم بهر غذا  
 ز نم نجیه از وی چو در عدن  
 لب لعل کان بدخشاں شده  
 لب تو پ و بندق خود خند  
 چو سوزن بیفتد بهر یک قدم  
 در لیا که این کرده خویش است

سپستان





ز رفتار محشر بیامیکند  
 سرفزار و سردار و گردن بلند  
 علاوه بریں ساز و سا بان جنگ  
 الفب منیش شد تفنگ و ما  
 صف فوج مشرگانش از تحت و فوق  
 الگویم چرا ابرویش تیغ و ار  
 به کفاری یونان چون جنگ از مرد

علی  
 در زمان بنو  
 شد  
 بیضا گامی زند  
 در کوه در بیان شد

سر زندگان را دو تا میکند  
 بدست مبارک کمان و کماند  
 خدا داد چپان بجمش تفنگ  
 لگن خال رخسار بار و دسا  
 بشد تیر انداز باشوق و ذوق  
 کند کار شمشیر در کارزار  
 بیک حمله قلب سپهر را بود

مقول مصنف

نه موجود بودم در آنجا خدا  
 و گرنه به تیر و کمان و خدنگ  
 ز غیظ و غضب گه بر افروختم  
 ای که گوهر اشک انداختم

صد افسوس و افسوس و احسنا  
 به یونانیان کردمی خوب جنگ  
 بدلی رخ و غم کینه اندو ختم  
 گه دینج دندان دو ما ساقم

همه حال در پرده دریا فتم  
 مرا گفت در خواب پیری غریب  
 فرستاده ام تا من این مثنوی  
 رعایت و بیع از رعیت مدار  
 بسطاط فدایمیکم جان دل  
 مگر از هیدستی خویش تن  
 بسطاط اعظم رساند خدا  
 باین بهر سلطان بنمایم دعا  
 سه صد راسر دست و سی بگیر  
 چو سه صد گزفتی و سی بعد از  
 بر آن خردمند و دانشور  
 مطالب بدست آرد از سخن  
 به بشاد و شش هشت صد <sup>۳۳۰</sup> مگر  
 العینی فی الجلاله

مگر پیش کفار و تافتم  
 که انصر من الله فتح قریب  
 که بر قول پیری مخاطب شوی  
 مراد دل داد خوانان بر آرد  
 برین عزم هشتم زول مستقل  
 که در کف نه مال نه جامه به تن  
 که قربان کنم جان و دل را خدا  
 مسخر کند هفت اقلیم را  
 به پنجاه دهنه باز گیری بر سر  
 به پنجاه دهنه آمدی بیگماں  
 همه لفظ هر شعر مثل جهان  
 که ظاهر بگویم نه در انجمن  
 ز خوف شهشته و لش پرورد

ع  
 آیین شوم آمین  
 انشاء الله تعالی

ع  
 مفضل

تزلزل بر پنجاه و نه افتاد  
 مگر تیغ و صمصام خواهد کشید  
 بسوکت سکنه ر بطالع سعید  
 نماحیم چه عیش و طرب انبساط  
 که قربان بسلطان کنم مال جان  
 که چون از زمین قصر نیلی رواق

نه در شور از سیم لب در کشاد  
 بسی دسه صد ترک خواهد زد  
 آلا ای شهنشاه عبدالحمید  
 چگونه کنم جشن و سازم نشاط  
 اهنیت امید فرد و کلاں  
 ز سلطان و کجی چنان شد فرات

## بزم

چنانچه زخم گاه طنبور و چنگ  
 بفرمان شاهنشاه نامور  
 که الحال بیکار رفت و گذشت  
 خوشی خرمی روشنائی شود  
 ز تقریر اظهار نصرت شود

کنم بزم اکنون بمیدان جنگ  
 بصد کامیابی فتوح و ظفر  
 سوئی روم عسکر کند بازگشت  
 فلان روز آئینه بندی شود  
 همان روز در بار و دعوت شود



صد می کند کو کوی خوشگلو  
 خیابان و نسیر گل نسرین  
 کلاب و گل و غنچه و برگ و بر  
 شده فرش سبزه بصحن چمن  
 صف نخل و نخل خنایک قطار  
 زینک سمت باشد معطر و ماغ  
 بگهواره انگور آویخته  
 درین سمت سلطان با عزار جا  
 نشسته بر او رنگ شاه من  
 خط کیمشال طره شاه شد  
 خوشاچتر و غالیچه و غاشیه  
 منقش و منقش مشک تمام  
 بلور و مرجان و مربر سیم

ز عشرت کند طنطنه چار سو  
 بنفشه در یحان و شاخ سمن  
 بر افراخته دست و باز و دوسر  
 سمن با سمن نارون نارون<sup>عله</sup>  
 نظر هر شجر را بسوی بجای  
 زینک سمت گرد و معبر و ماغ  
 که یا بچه چو رآ و نخیته  
 نشسته بر او رنگ گیتی پناه  
 سکندر زمانه ارسطو لفن  
 خدا بر رخس عارض ماه شد  
 جواهر گه سفته در حاشیه  
 بساط ز فیروزه در هر مقام  
 بر لعل و جواهر بدیهیم

<p>کنند آمد و شد بشکر و سپاس      کمر بسته و دست بسته غلام      وزیر و دارالکین و خدمتگذار      زهی گفت گردون خیمه گفت می      گه بر بسیار و گه بر همین      مَقْفَاً مَطْلًا مضامین شدند      پس از رسم و ربار و ربار شدند      بدبگ و بمیز و بسفره بخوان      که هر شخص این گفت آباد با</p>	<p>پرستار و خادم تریں لباس      پرستار و شاگرد پیشه تمام      همه چاکر و نوکر و اهل کار      کمر بسته حاضر بفرمان شاه      نگاه اراکین بفرش زمین      مَقْفَاً مَجْلًا مضامین شدند      غرض بعد از آن گرم و دربار شدند      مرغفر شکم پور حلو و نمان      طعام و لباس و زر و رسم داد</p>
---	--

### مَقُولَةُ مُصَنَّفٍ

<p>قدح برقدح تا که نوشم چو آب      که تا زندگی کنم ز انبساط</p>	<p>بده ساقیا ارغوانی شراب      همیا کن اسباب عیش و نشاط</p>
---	---

ہمہ ساز عیش جوانی بسیار  
 بگوز و دمطرب بچنگ در باب  
 عرض زود شہناو قرنا بسیار  
 مگر مائی ترک باشد ضرور  
 بدہ بادہ سرخ در جام جم  
 بدہ ساقیا ساغر مشکبو  
 گللابی و گلدستہ بر میز ریز  
 مبارک و ہد شاہ را فتح غول  
 بدینگونہ دلچپ شد مثنوی  
 بخواند کسے خوشگلویش اگر

علاء  
 نامہ  
 علاء  
 نقیب  
 علاء  
 نقیب  
 علاء  
 نقیب

رباب و بلق و چنگ و بر بطن  
 کہ امر و نوامشت شدہ فتح باب  
 نو ازید سازنگ و نوبت سنا  
 کہ زور و میاں را افزاید سرور  
 بہر ساعت و لحظہ و دمبدم  
 کہ بہر عبادت نمایم وضو  
 قدح بر قح وہ بصد خیزد مین  
 کہ شد رشک فرودس اسلامبول  
 کہ شد منفعل شاعر دہلوی  
 زند و اعظا از وجد دستی لبر

## نصیحہ صنیفہ بہ نوان

بناشد ہمہ عمر اور انخوشی

ز سلطان سی گر کند سرشی

بین حالت شاه یونان بلا  
 چه مهید یونان شه روم را  
 چه یونان بسازد چه سازد و فرنگ  
 ای شاه فرعون مثل زید  
 اگر باز فرعون پیدا شود  
 کجا فلسفی و کجا انبیا  
 کجا لعل و جوهر کجا کهر با  
 کجا اختر و کوكب و آفتاب  
 کجا سنگ پارس کجا سنگ سخت  
 کجا صاحب هوش و چالاکی است  
 کجا قطره قطره کجا جوئی با  
 کجا شهر بار و کجا چو بار  
 کجا ارجمند و کجا نابکار

که از فوج ترکاں بنایش فساد  
 و خشن روی می روم را  
 کجا خام خشت و کجا سخت سنگ  
 چرا جنگ کردی بعد الحید  
 عیاں نیز در دهر هوشی شود  
 کجا اذکیا و کجا اغبیا  
 کجا مار و افعی کجا اژدها  
 کجا اخگر و آتش و ماهتاب  
 کجا بوریا و کجا تاج و تخت  
 کجا غافل و کجا هوش است  
 کجا موج دریا کجا آبشار  
 کجا بادقار و کجا بے وقار  
 کجا بد نصیب و کجا بخشنیدار

کجا آکیر و کجا رود بار  
 کجا پانی لنگت و کجا شهسوار  
 کجا آب حیوان کجا آب شور  
 کجا اشقیاء کجا رحمدل  
 کجا پیلین شیر و شش بز جوان  
 کجا تیغ ناقص کجا ذوالفقار  
 به جاپان چو خاقان بگردید زیر  
 تکبر به امید موسوم ساخت  
 مگر عزرا زیل را خوار کرد  
 نمودی تبر خیم جهان جنگ  
 کسے را که شیطان بود پیشوا  
 گذارد کی اثر و تا کج روی  
 پس از جنگ مشتیکه آید سیاد

کجا سنگریزه کجا کوهسار  
 کجا سر فراز و کجا خاکسار  
 کجا ناتوان و کجا اهل زور  
 کجا زور آور کجا مضحکل  
 کجا پیر صد ساله ناتوان  
 چو جنگ آزمایی شوی شوسا  
 ازین فتح یونان شده شتره شمر  
 مگر فتح و نصرت تبرکان ساخت  
 نیز ندان لعنت گرفت اگر کرد  
 ز آسیب و آفات گشتی تنگ  
 کجا باز کرد و بسوی خدا  
 پس از مرگ گیر دره راستی  
 بز ن بر رخ خویش ای خوش نهاد

عزیز

ندعوئی سسلی و اولو کنی  
 غنی گریباشی مکن اضطراب  
 چرا ظلم و جور و ستم سلخته  
 عصای بزرگان شود عاجزی  
 سرخوش خم کرده با صد نیاز  
 تو شاه جهانی منم بنده  
 فلا تلبیس الیمن بالباطل  
 چنین گفت تا رخس اهل علوم

ازین ملک چندان ناشی غنی  
 که سلطان نخواهد خراج از خراب  
 بسلاطین چرا تیغ کین آختی  
 به پیش بزرگان مکن سرکشی  
 بگو پیش سلطان عاجز و نواز  
 سر خود پائی تو افکنده  
 ولا تلکم بالحق بالعادل  
 بشد فتح یونان ز سلطان هم

۱۳۱۳ هجری

به گفتار کیمی عمل کن عزیز  
 که تا خلق گوید ترا با تمیزند

تمت













آخری درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار  
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی  
صورت میں ایک آنہ یومیہ دیرانہ لیا جائے گا۔

---













